

Сучасний стан та напрями розвитку житлово-комунального комплексу регіона

І.В.Пивавар

Харківський національний економічний університет

Сучасний стан економіки України можна охарактеризувати як період розвитку ринкових відносин, ускладнений системною кризою. У структурі економіки держави житлово-комунальне господарство являє собою цілий комплекс підгалузей, які забезпечують умови нормальної життєдіяльності населення і функціонування міських організацій. Житлово-комунальне господарство є галуззю сфери послуг і найважливішою частиною територіальної інфраструктури, що визначає умови життєдіяльності громадян. Прояви кризи у промисловій сфері економіки знайшли свій відбиток у посиленні соціальної напруженості в суспільстві. Кризовий стан житлово-комунального господарства зумовлений неефективною системою управління, дотаційністю сфери, її незадовільним фінансовим станом, високими витратами на виробництво, відсутністю економічних стимулів щодо зниження витрат, пов'язаних з наданням житлових та комунальних послуг, нерозвиненістю конкурентних відносин у галузі і, як наслідок, неефективною роботою підприємств, великими втратами енергії. Якісне вдосконалення економічних процесів, що мають місце на рівні окремих муніципальних утворень, вимагає дослідження теоретичних та практичних засад реформування житлово-комунального господарства, виявлення особливостей системи управління даною сферою в процесі діяльності багатопрофільних підприємств, розробки стратегії управління тарифами з метою підвищення ефективності та якості обслуговування населення житлово-комунальними послугами. Все це, визначає актуальність теми дослідження.

Ситуація у сфері Житлово-комунального господарства, що склалася на початок соціально-економічних реформ в Україні, відповідала типовим умовам адміністративно-командної системи з погляду технічних характеристик стану галузі, інституційної структури, взаємин виробників і споживачів, механізмів формування цін. Їй були притаманні риси, які визначали загальну неефективність функціонування економіки: панування державної власності; високий рівень монополізації і централізації управління навіть в тих випадках, коли це не було обумовлено технологічно; штучна монополізація у багатьох видах виробництва; висока дотаційність, обумовлена механізмом централізованого ціноутворення. Це в сукупності невілювало мотивацію економічних агентів в цій сфері, орієнтуючи її на тип господарської діяльності, яку прийнято називати «витратним механізмом» [1].

До основних переваг економіки житлово-комунального комплексу відносяться: комунальне господарство, яке відіграє подвійну роль в створенні валового внутрішнього продукту. З одного боку надаючи населенню послуги, бюджетним організаціям комунальне господарство не створює додаткову вартість. З іншого боку ці ж галузі, надаючи послуги, переносять вартість на

готовий продукт інших галузей і таким чином беруть участь в створенні валового внутрішнього продукту; житлово-комунальне господарство має чітко виражену соціальну спрямованість і знаходиться під впливом процесів урбанізації, а це у свою чергу залежить від технологічного прогресу; житлово-комунальне господарство взаємодіє з усіма галузями економіки.

Тому саме ці риси повинні враховуватися для розробки нових підходів в стимулюванні економічного зростання, в створенні конкурентного середовища і реформуванні житлово-комунального господарства, як природної монополії [2,4].

Сфера надання житлово-комунальних послуг потребує на постійне регулювання з боку держави, оскільки споживачі фактично не мають змоги вибору надавачів послуг та не впливають на процеси ціноутворення. При належній обґрунтованій соціально - економічній політиці житлово-комунальний комплекс може використовуватися як двигун економічного зростання, а отже, і може бути основою для формування приватного капіталу.

Економіка житлово-комунального комплексу базується на декількох положеннях: 1) комунальне господарство відіграє подвійну роль в створенні валового внутрішнього продукту; 2) Житлово-комунальне господарство має чітко виражену соціальну спрямованість і знаходиться під впливом процесів урбанізації, а це у свою чергу залежить від технологічного прогресу; 3) житлово-комунальне господарство взаємодіє з усіма галузями економіки [3].

Регулювання підприємств суспільної інфраструктури в яку входить житлово-комунальний комплекс перешкоджає інвестиціям в даній галузі, тим самим позбавляючи споживачів можливості задовольнити свої потреби оптимальним чином. Створення конкурентного середовища в сфері житлово-комунальних послуг має бути одним з пріоритетних напрямів діяльності держави.

Таким чином лише на законодавчому рівні можливо реалізувати організацію контролю за витратами на виробництво послуг, оскільки дія ринкового механізму у цій сфері значно обмежена.

Література:

1. Башмаков И. В. Способность и готовность населения оплачивать жилищно-коммунальные услуги / И. В. Башмаков // Вопросы экономики. – 2004.- №4. – С.136 – 150.
2. Воронин А. Г. Муниципальное хозяйство и управление: проблемы теории и практики / А. Г. Воронин. - М.: Финансы и статистика, 2003. - 176 с.
3. Гриневич Е. А. Проблемы обеспечения устойчивого развития и пути реформирования жилищно-коммунального хозяйства г.Харькова / Е. А. Гриневич // Коммунальное хозяйство городов. - К.: Техника, 2004. - Вып 57.- С.58-63.
4. Строкань Т. М. Розвиток конкурентних відносин у житлово-комунальному господарстві: Муніципальний і приватний сектори / Т. М. Строкань // Коммунальное хозяйство городов. - К.: Техніка, 2002. - Вып.40. - С.167-176.